

Sultan Selim, Osmanlı idaresine geçen Suriye ve Lübnan mintikalarını yeniden teskilâtlandirdiği bir sırada, Güney Suriye ve Filistin'deki Safed, Nablus, Kudüs Aclun ve Gazze gibi belli başlı şehirleri ele geçiren Vezir-i'azam Sinan Paşa, Memlûk Devleti'nin Gazze Valisi Canberdî Gazâlî'yi mağlub etmek suretiyle Osmanlı kuvvetlerine Misir yolunu açmış bulunuyordu.

Merci-i Dâbik hezimetinden sonra, Misir'a kaçabilen bazı Memlûk emirlerinin gayretleriyle Kahire'de Memlûk Devleti'nin basına Tomanbay getirilmisti. Memlûklar, Merci-i Dâbik muharebesinden sonra, Osmanlı hükümdarının yanında bulunan Halife el-Mütevekkil yerine de el-Müstemsik'i halife olarak tayin ettiler. Bu haber üzerine Yavuz Sultan Selim, Tomanbay'a iki elçi gönderir. Bunlar, **Tomanbay'ın, Sultan Selim'in hâkimiyetini tanımak şartıyla Gazze'den öteye olan Misir topraklarını Memlûklar'a bırakmak istediğini,**

bu ve daha başka şartlarla sulh (barış) teklifinde bulunacaklardı. Mektubun tesirinde kalan **Tomanbay, Sultan Selim'in şartlarını kabul edip sulh yapmak istediye de yanında bulunan emirler, siddetle karşı koyarak bu teklifleri reddederler.**

Onlara göre Suriye muvakkat olarak Osmanlı idaresine geçmişti.

Yavuz, daha önce Cengiz oğullarından Hülagu ile Timur hâdiselerinde olduğu gibi Misir üzerine gelemeyecek, Suriye ve Filistin'den geri döneceğini zannediyorlardı. Çünkü onlar, Hülagu ile Timur'un yapamadığını, Selim'in yapabileceğine inanmıyorlardı.

Bu bakımdan, Pâdisah'ın, Anadolu'ya dönmesinden sonra zapt edilen yerler, tekrar geri alınacaktı. Olayları bu açıdan değerlendiren Misir ümerası, Tomanbay'ın muhalefetine rağmen Osmanlı elçilerini öldürmekten de çekinmez.

Elçilerinin Misirliler tarafından öldürülmesi, artık buraya (Misir'a) yapılacak seferi kaçınılmaz hâle getirir.

Bu arada, Sultan Selim'in, Hayır Bay vâsitiyle Misir ümerasından bazıları ile temasa geçip, lehinde propaganda faaliyetlerine giriştiği anlaşılmaktadır. Ancak bütün bu sebebsiz ve faaliyetlerden bir sonuç alamayan Selim, sür'atle ilerleyecek ve sirasıyla el-Aris, Hân Yunus, Sâlihiyye ve Belbis'i zapt ederek Kahire önünde Matariye ile Cebel Ahmer arasında bulunan **Ridâniye**

'ye ulaşacaktır. Seferde hazır bulunan müelliflere göre, cüvâhirler (süvari) yanında şehir halkından, Urban, Zenci ve Magriblilerden mürekkep

20 bin (kaynaklara göre 50 bin) kişilik Memlûklar

, Iskenderiye'de bulunan Venediklilerden ve diğer Batılı'lardan top temin etmek, siper ve hendek kazmak suretiyle tahkim ettikleri Ridâniye'de Osmanlılarla yeniden savaşmak üzere sebebsizce geçmişlerdi. Bu maksatla, Kahire'nin kuzeyindeki el-Mukattam dağından başlayarak Nil Nehri'ne kadar uzanan bir sahada mukavemete çalışmışlardır.

Misir üzerine yürümek üzere Sam'dan ayrılan Sultan Selim, Kudüs'ü ziyaret ettikten sonra Gazze'de bulunan Osmanlı ordusuna ulaşır. **13 günde çölü katederek** Kahire'nin kuzey doğusunda ve bu şehrin çok yakınında bulunan

Ridâniye'ye varır

. Burada yapılacak muharebe, Merc-i Dâbik muharebesinden daha zor ve tehlikeli idi. Zira Ridâniye cephesi, 50 binle 20 bin arasındaki bir kuvvetle ve biraz önce sözü edilen Frenklerden temin edilen 200 kit'a topla, siper ve hendeklerle tahkim edilmisti.

Tomanbay, ecnebilere top ve topçu tedarik ederek İskenderiye sahilindeki topları da buraya getirtmişti.

Savaş, 22 Ocak 1517 (29 Zilhicce 922)'de Yavuz Sultan Selim'in bizzat yaptığı plan gereği, Memlûk ordusunu sasirtacak bir şekilde başlamıştı. Bununla beraber Misir ordusu da siddetle karşı koymuştu.

O gün

bitmeyen harp, ertesi günü ikinci vaktine kadar devam eder.

Muvaffakiyetten ümidini kesen Memlûk Sultanı

Tomanbay, son bir ümid ile Osmanlı ordusunun merkezine hücum ederek Selim'i yakalamak veya öldürmek istemişti.

Fakat Yavuz, o anda merkezde değil, el-Mukattam Dağı'ni dolayan kuvvetlerin başında bulunuyordu. O sırada merkezde bulunan

Vezer-i a'zam Hadim Sinan Paşa ile Ramazan oğlu Mahmud ve Yunus Bey'ler maktul düsmüşlerdi.

Yeniçerilerin mukavemeti üzerine geri çekilmek ve bir müddet sonra da muvaffakiyetten ümidini keserek Said bölgesine kaçmak zorunda kalan Tomanbay'ı takip eden Osmanlı kuvvetleri, Kahire'nin bir kısmını ele geçirmeye muvaffak olurlar.

Selim, üç gün sonra yanında halife ve dört mezhibin kadıları olduğu halde Kahire'ye girip Bulak'ta ordugâh kurar. Öyle anlaşıyor ki, Osmanlılar, Ridaniye savaşını müteakip Kahire'yi bütünüyle ele geçirmek üzere giriştikleri teşebbüslerde büyük zorluklarla karşılaşmışlar.

Nitekim 27 - 28 Ocak gecesi, yatsı namazından sonra, on bin kişi ile ansizin Selim'in karargâhına hücum eden Tomanbay, Osmanlılarla siddetli çarpışmalara girişmiş, iki gece sonra yeniden girdiği Kahire'de hendekler kazdırıp barikatlar kurduktan suretiyle sokak savaşlarına başlamıştır. Bunun üzerine yeni Vezer-i a'zam Yunus Paşa, maiyetindeki yeniçeri bölükleri ile, o dönemde dünyanın en büyük şehri olduğu anlaşılan Kahire'ye girerek sokak savaşlarına iştirak eder.

Bu arada Kahire'liler de

Osmanlılar'a karşı savaşmış ve dar sokaklarda damlardan Osmanlı askerlerine tas ve benzer şeyler atmışlardı.

Bununla beraber, gerek Tomanbay'ın, gerekse halkın bütün çabaları, Kahire'nin Osmanlılar'ın eline geçmesine engel olamadı. Bu çabalardan bir sonuç alamayacağını anlayan

Tomanbay, ele geçmemek için kadın kıyafetine girip Kahire'yi terk eder.

Tomanbay, yedi kişi ile kaçıp kurtulmuş olmasına rağmen, Misir'in diğer ümerâsi, mukavemetten tamamiyle ümidlerini kestikleri için gelip teslim oldular ki, bunların içinde Canberdî Gazâlî de vardı. Bu son taarruzda

Tomanbay, dörtbin telefât verdikten baska

, bir hayli de esir bırakmıstı. Said taraflarına kaçtığı anlaşılan Tomanbay'dan aff edilmesi için mektuplar gelir.

Bunun üzerine kendisine emannâme gönderilip iki defa aff edilir. Buna rağmen o, emannâme getiren hey'ete itimad edemiyerek, hey'et azalarını öldürtür.

Delta bölgesinde, basına topladığı üç bin kişiyle son defa talihini denemeye kalkışan Tomanbay, bu denemesinde de başarılı olamaz. **Yakalanması ile ilgili görüşlerin farklılık arz etmelerine rağmen** onun, müttefiklerinin ihanetine uğrayarak

Osmanlılara teslim edildiği belirtilir. S

ultan Selim,

önceleri kendisine hürmet ederek onu, hükümdarlara yarasız bir şekilde ağırılar.

Bu arada onu, Misir valisi veya Anadolu'da kendisine kayd-i hayat şartıyla (ölünceye kadar) bir sancak vermeyi düşündüğü belirtilir. Bununla beraber, kendisini seven Misir halkının "

Allah, Tomanbay'a yardım etsin

" gibi sözlerle onun lehinde gösterilerde bulunmaları ve Hayir Bey ile Canberdî Gazâlî'nin ısrarları neticesinde

1517 senesi Nisan ayı başlarında idamına ferman çıkar. Bunun üzerine Tomanbay, Sehsüvar oğlu Ali Bey'e teslim edilir.

Ali Bey, 21 Rebiülevvel 923 (13 Nisan 1517)'de günümüzde de aynı isimle anılan "Bâbu Züveyle" denilen yerde onu asarak idam eder.

İdam için adı geçen yerin seçilmesinin bir sebebi vardı. O da Memlûkların, daha önce Ali Bey'in babasını burada asmış olmalarıydı.

Sultan Selim, Tomanbay'ın cenazesinin, bir hükümdarın cenazesi gibi defn edilmesini ve ona gereken saygının gösterilmesini emretmişti. Seim, Misir Baskadisi'nin imamlık yaptığı cenaze namazına bizzat iştirak eder. Müteveffanın ruhu için üç gün fakirlere altın ve yiyecek dağıtım in'amlarda bulunur.